כפר עולמי · יחידה 1: החיים בעולם משתנה · חוברת קטנה

אפקט הדומינו ונופים משתנים

חוברת תלמיד · **בסיסי**

אבן אחת נופלת – וכל השורה אחריה. ככה גם בעולם המחובר.

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: אבן אחת נופלת
3. חלק א׳ – מתרגלים מושגים
4. חלק ב׳ – בודקים הבנה
5. חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

משבר כלכלי

זמן קשה שבו עסקים מפסידים ואנשים מפוטרים.

לדוגמה: המשבר של 2008שהתפשט מארצות הברית

אפקט דומינו

שינוי אחד גורם לעוד שינויים, כמו אבני דומינו.

לדוגמה: בנק קורס, ואחריו בנקים במדינות אחרות

רעיית יתר

יותר מדי בהמות אוכלות את כל הצמחים.

לדוגמה: עדר עיזים גדול שלא משאיר אף שיח

מדבור

אדמה ירוקה הופכת לאט למדבר.

לדוגמה: שדות בחגורת הסאהל שהפכו לחול

קו החוף

המקום שבו היבשה נגמרת והים מתחיל.

לדוגמה: חוף שהלך ונעשה צר בגלל בנייה

סחיפת קרקע

רוח או מים לוקחים את האדמה הטובה.

לדוגמה: סופת אבק שמעיפה אדמה משדה חשוף

נוף טבעי

נוף שהטבע יצר בלי בני אדם.

לדוגמה: דיונות חול שאיש לא בנה בהן

שובר גלים

קיר אבנים בים שעוצר את הגלים.

לדוגמה: סוללת סלעים בכניסה לנמל

קוראים

אבן אחת נופלת

העמידו אבני דומינו בשורה. דחפו את הראשונה. כל האבנים נופלות אחת אחרי השנייה. גם בעולם שינוי במקום אחד עובר למקומות אחרים. זה נקרא אפקט דומינו.

בשנת 2008היה משבר כלכלי גדול. הוא התחיל בבנקים בארצות הברית. בנקים הפסידו הרבה כסף. מהר מאוד גם מדינות אחרות נפגעו, ואנשים רבים איבדו עבודה.

גם הנוף משתנה. במקומות יבשים יש בצורת, ועדרים גדולים אוכלים את כל הצמחים. האדמה נעשית חשופה, והרוח לוקחת אותה. כך אזור ירוק הופך למדבר. גם החוף משתנה כשבונים נמל בים.

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. אפקט דומינו	**א.** זמן קשה שבו עסקים מפסידים ואנשים מפוטרים.
2. משבר כלכלי	**ב.** שינוי אחד גורם לעוד שינויים, כמו אבני דומינו.
3. מדבור	**ג.** אדמה ירוקה הופכת לאט למדבר.
4. רעיית יתר	**ד.** יותר מדי בהמות אוכלות את כל הצמחים.

5. סחיפת קרקע

ה. רוח או מים לוקחים את האדמה הטובה. ☐

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: קו החוף נוף טבעי שובר גלים

1. דיונות חול שאיש לא בנה בהן – זו דוגמה ל־_____
2. סוללת סלעים בכניסה לנמל – זו דוגמה ל־_____
3. חוף שהלך ונעשה צר בגלל בנייה – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 מה זה אפקט דומינו?

- א. משחק שמשחקים רק בבית
- ב. שינוי אחד שגורם לשרשרת של שינויים
- ג. סוג של בנק
- ד. גל גדול בים

2 איפה התחיל המשבר הכלכלי של 2008?

- א. בבנקים בארצות הברית
- ב. בחוות באוסטרליה
- ג. בכפר במדבר
- ד. בנמל קטן

3 מה קורה במדבור?

- א. המדבר הופך ליער
- ב. הים מתקרב לעיר
- ג. אזור ירוק הופך לדומה למדבר
- ד. יורד הרבה גשם

4 מה זה רעיית יתר?

- א. עדר קטן שאוכל מעט
- ב. גשם חזק מאוד
- ג. גינה עם הרבה פרחים
- ד. יותר מדי בהמות אוכלות את כל הצמחים

5 מה מגן על נמל מפני גלים?

- א. דיונה
- ב. שובר גלים
- ג. שדה חיטה
- ד. גשר

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

		נכון	לא נכון
1	משבר במדינה אחת יכול לפגוע גם במדינות אחרות.		
2	קו החוף אף פעם לא זז.		
3	כשאין צמחים, הרוח יכולה לקחת את האדמה.		
4	מדבור קורה רק בגלל האדם, אף פעם לא בגלל הטבע.		

חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 ציירו או כתבו שרשרת דומינו של שלוש אבנים: מה קרה קודם, ומה קרה אחר כך?

התחילו כך: קודם... ואז... ובסוף...

2 איך אפשר לעזור לאדמה לא להפוך למדבר?

התחילו כך: אפשר לעזור אם...

כרטיס יציאה – אפקט הדומינו ונופים משתנים

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 אפקט דומינו הוא...

2 דבר אחד שגורם למדבור: ...

3 שאלה שיש לי על החוף: ...

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה